

t.a.v. (in)formateur Kabinetsformatie 2021 p/a
Tweede Kamer
Postbus 20018 2500
EA Den Haag

Betreft: aanbevelingen over de rol en inbedding van NL-kennis in het NL-buitenlandbeleid Den

Haag, 19 mei 2021

Geachte informateur,

De SAIL-instituten, VSNU, NWO/WOTRO, het Platform for International Education (PIE), de MBO-raad en VH willen graag bijgevoegde notitie bij u en de formerende partijen onder de aandacht brengen.

In de notitie *'Internationale kennisagenda voor NL en landen in ontwikkeling en transitie'* stellen wij gezamenlijk vast dat kennis een centrale en verbindende rol verdient en een randvoorwaarde is voor het kunnen vervullen van de Nederlandse ambities binnen ontwikkelingssamenwerking en hulp en handel.

Nederlandse kennis en kunde, en innovatie en technologie op het gebied van water, voedselzekerheid, gezondheid, migratie en humanitaire hulp, en digitalisering in ontwikkelingslanden moeten intensiever worden ingezet om gezamenlijk te werken aan oplossingen voor grote mondiale uitdagingen van nu en de toekomst. Door Nederlandse kennis te integreren in ontwikkelingssamenwerking, hulp, migratie en handel, in aansluiting op lokale vraagstukken en lokale expertise, versterken we als land de rol van wereldwijde kennis hub voor lokale kennisecosystemen.

Daarvoor vragen wij u om binnen de mogelijke intensivering van de ODA-middelen, ruimte te maken om kennis toe te voegen aan de gereedschapskist van het Nederlandse buitenland- en ontwikkelingssamenwerkingsbeleid en om binnen het huidige kader een vervolg te geven aan het Orange Knowledge Programma. Zonder een vervolg op dit programma zouden jarenlang opgebouwde internationale kennispartnerschappen verloren gaan.

In de bijlage treft u een uitgewerkte aanzet voor deze kennisagenda. VNO-NCW steunt deze voorgenomen agenda ten zeerste en de branchevereniging voor ontwikkelingssamenwerking, Partos, is geconsulteerd en hun input is meegenomen.

Mocht u naar aanleiding hiervan meer informatie of een nadere toelichting willen dan zijn wij hier te allen tijde toe bereid.

Met vriendelijke groet,

Dr. Diederik de Boer
Executive Secretary SAIL-instituten

Mede namens:

Prof. Inge Hutter
SAIL-instituten

Pieter Duisenberg
Voorzitter VSNU

Prof. Annelies Zoomers
NWO-WOTRO

Marjolijn Brussaard
Bestuurslid internationaal VH

Adnan Tekin
voorzitter MBO Raad

Ir. Marianne van Dorp
Voorzitter PIE

Internationale kennisagenda voor NL en landen in ontwikkeling en transitie

Nederlandse bedrijven¹, maatschappelijke organisaties en overheden scharen zich in toenemende mate achter de 17 Duurzame Ontwikkelingsdoelen². Deze doelen vormen **een mondiaal kompas** van internationale economische, ecologische en sociale samenhang. Diezelfde samenhang werd afgelopen jaar scherp in beeld gebracht door de wereldwijde COVID-19 pandemie, waar landen, bedrijven en burgers wereldwijd door werden geraakt tot op de dag van vandaag. Deze internationale verwevenheid is voor Nederland niet nieuw. Al jaren manifesteren overheid, maatschappelijke organisaties, bedrijfsleven en kennisinstellingen zich nadrukkelijk op de terreinen handel, kennis en ontwikkelingssamenwerking. Er kan echter sterker ingezet worden op de onderlinge samenhang tussen deze drie elementen van het buitenlandbeleid met een **centrale en verbindende rol voor de inzet van Nederlandse kennis en expertise**.

Onderwijs (SDG4) fungeert als katalysator voor het bereiken van *alle* Duurzame Ontwikkelingsdoelen. Kennis is en blijft een belangrijke randvoorwaarde voor zowel het realiseren van de Nederlandse ambities op het vlak van ontwikkelingssamenwerking als handel³ en verdient **een centrale plaats in het Nederlandse buitenlandbeleid**. Zo werken Nederlandse kennisinstellingen en NGO's steeds meer samen in landen met vluchtelingenproblematiek en geven Nederlandse bedrijven die internationaal opereren aan niet zonder een goed opgeleide lokale beroepsbevolking te kunnen. Onderliggend aan de kansen en problemen in de economische en migratie agenda is de groeiende jongerenbevolking in Afrika met een verwachte omvang van 830 miljoen in 2050. Jongeren die door gebrek aan kwalitatief onderwijs en baan zekerheid gebukt gaan onder zowel armoede als marginalisering. Door te investeren in deze jongeren en hen een goede aansluiting te bieden op de arbeidsmarkt kan dit worden geadresseerd. Die arbeidsmarkt stelt eisen van toepasbare kennis en kunde waarvoor Nederlandse kennissamenwerking noodzakelijk is.⁴

Nederland beschikt over toonaangevende expertise en duurzame oplossingen voor wereldwijde uitdagingen en daarmee ook voor het toekomstperspectief van jongeren wereldwijd. Op disciplines als watermanagement, voedselzekerheid, digitalisering⁵ en veiligheid en rechtsorde wordt Nederland internationaal geroemd om haar expertise binnen **de gehele onderwijskolom**. Nederlandse universiteiten, hogescholen en MBO-instellingen vormen een kennisveld met onvervangbare internationale ervaring en bovenal een sector die zich gecommitteerd heeft zich in te zetten voor mondiale uitdagingen. Het grote aantal internationale alumni van kennisinstellingen, verspreid over de gehele wereld, vormt een invloedrijk netwerk van ambassadeurs voor heel Nederland. Het Nederlandse instrumentarium van de kennisinstellingen bestaat onder meer uit: de programmatische samenwerking tussen departementen en kennisinstellingen, het Orange Knowledge Programma, de onderzoeksprogramma's van NWO-WOTRO programma, de bilaterale wetenschappelijke samenwerkingen in het kader van het Merian Fund, de RVO instrumenten, en ten dele de financiering uit het beleidskader Versterking Maatschappelijk Middenveld.

Het huidige instrumentarium is verkokerd en vraagt om interdepartementale ondersteuning. Het samenspel van economische zaken, gezondheidszorg, financiën, rechtstatelijke vraagstukken, landbouw en water en buitenlandse zaken heeft baat bij een doorwrocht kennisecosysteem. Een systeem dat ruimte biedt voor kansen en mogelijkheden voor Nederlandse kennisorganisaties en hun internationale partners met gerichte interventies ten behoeve van effectieve lokale kennisontwikkeling. Met verbeterde beleidscoherentie kan Nederland goed invulling geven aan de rol van leidende *kennis hub* richting de rest van de wereld. Dit vraagt om een **Minister van Internationale Ontwikkeling** waarin vanuit een pilfunctie van Nederlandse kennis gewerkt wordt aan drie ontwikkelingen:

- Het ontwikkelen van **kansen in de regio** voor een groeiende jongerenpopulatie;
- Het ontwikkelen van een **gelijkwaardig** netwerk van kennissamenwerking zodat er **duurzame en stabiele internationale samenwerking** kan ontstaan tussen overheden, maatschappelijk middenveld, bedrijfsleven, en kennisinstellingen.
- Het aldus ontwikkelen van delokale kennisstructuur als **randvoorwaarde** voor **Nederlandse Handel**

¹ 'SDG's? Geen nice to have voor ondernemers, maar echt noodzaak' | VNO-NCW ([vno-ncw.nl](https://www.vno-ncw.nl))

² Sustainable Development Goals - SDGs

³ https://www.vno-ncw.nl/sites/default/files/2611_brochure_afrikastrategie_webversie.pdf

⁴ AIV rapport maart 2021 'Nederland in de wereld-agenda voor het Buitenlands beleid'

⁵ [Digital Economy and Society Index](#)

Een inclusieve aanpak op maat

Bovenstaande ontwikkelingen kunnen gegroepeerd worden in drie clusters met specifieke problematiek en kansen: *kennis en handel*, *kennis en migratie* en *kennis, ontwikkeling en hulp*. Impact kan alleen gerealiseerd worden met de juiste combinatie van expertise aansluitend op lokale vraagstukken, lokale expertise en kennisbehoefte.

Kennisbehoefte die bestaat uit een mix van onderwijs, (toegepast) onderzoek gericht op maatschappelijke impact en overdracht van praktische kennis- en capaciteitsontwikkeling. Onderstaande focus brengt innovatieve Nederlandse oplossingen en technologische ontwikkelingen gericht samen.

- **Focus Kennis & Handel.** Een sterk ontwikkeld lokaal kennisecosysteem in ontwikkelings- en transitielanden stimuleert Nederlandse handel en investeringen⁶. In opkomende markten hebben Nederlandse bedrijven baat bij de aanwezigheid van geschoolde mensen werkzaam in de productie- en verwerkingsketens, of in aanpalende (overheids)organisaties. Focuslanden in deze agenda zijn vaak (toekomstige) middeninkomenslanden zoals: Zuid-Afrika, Indonesië, Kenia, Bangladesh, Nigeria en Peru. Het zoeken naar een link tussen de Nederlandse wetenschapsagenda, topsectoren en lokaal sociaaleconomische behoefte ligt voor de hand. De **triple helix aanpak** is een onmiskenbaar onderdeel in de opbouw van een **(lokale) kenniseconomie**⁸ inclusief het versterken van de onderzoekscapaciteit voor innovatie waardoor lokale oplossingen kunnen worden ontwikkeld, waar ook Nederland weer van kan leren⁹. In bijvoorbeeld Bangladesh werken IHE Delft Institute for Water, TU Delft en Bangladesh University of Engineering and Technology samen met Nederlandse bedrijven als Urban Green en GreenSoilBag aan het ontwikkelen van technische community-based innovaties in watermanagement. Dit draagt direct bij aan de vermindering van wateroverlast en versterkt de capaciteiten van de lokale bevolking op het gebied van overstromingsrisicobeheer¹⁰.
- **Focus Kennis & Migratie.** De vluchtelingen crisis in Syrië heeft aangetoond dat bij **opvang in de regio** de inzet van onderwijs essentieel is om een verloren generatie te voorkomen. Ook vanuit EU-perspectief gaat humanitaire assistentie gepaard met het verbeteren van onderwijs voor vluchtelingen¹¹. Binnen het Nederlandse migratiebeleid verschuift het zwaartepunt steeds meer naar fragiele regio's als de Sahel, Hoorn van Afrika en MENA landen. Ontwikkelingstrajecten in deze landen dienen zich vooral te richten op het versterken van de basisvoorzieningen voor gezondheid en onderwijs en versterken van stabiliteit. Hierbij is sprake van een geleidelijke **verschuiving van humanitaire hulp naar vredesopbouw en duurzame ontwikkeling**. In synergie met het *SDG5 Fonds* en de *Power of Voices* partnerschappen kan dit verder worden uitgebouwd. Een voorbeeld uit de praktijk: Nederlandse Universiteiten, Hogescholen, MBO-instellingen en NGO's als WarChild en Cordaid trekken steeds meer gezamenlijk op om het onderwijsniveau in landen als Lebanon en Jordanië te versterken en mensen lokaal perspectief te geven met extra aandacht voor kwetsbare groepen als vrouwen en jongeren¹². Het belang van beroepsonderwijs is hierin groot.
- **Focus Kennis, Ontwikkeling & Hulp.** Het pad richting stabiliteit en economische vooruitgang loopt niet altijd recht omhoog, tonen recente voorbeelden in Myanmar en Ethiopië. **Impactvolle duurzame ontwikkeling die stabiliteit bevordert** voorkomt dat landen terugvallen. Tegelijkertijd hebben landen als Ethiopië, Ghana en Vietnam de potentie om sterke toekomstige partners te worden in gelijkwaardige kennisuitwisseling en handel. Kennis trajecten en programma's richten zich op de verbetering van de economische positie van jongeren; het bestrijden van armoede door focus op de meest kwetsbaren en gemarginaliseerden; en het stabiliseren van de rechtsstaat. In co-creatie met NGO's en lokale beleidsmakers worden bottom-up en 'empowering' interventies ontwikkeld. Ook in deze samenwerkingen wordt de verbinding gelegd tussen de Nederlandse wetenschapsagenda, topsectoren en lokale behoeftes (zoals technisch en praktijkgericht beroepsonderwijs – en trainingen (TVET) in

⁶ https://www.vno-ncw.nl/sites/default/files/2611_brochure_afrikastrategie_webversie.pdf

⁷ Wotro-notitie 'Turning the tide', 25-11-2019: <https://www.nwo.nl/en/wotro-science-global-development>

⁸ <https://vsnu.nl/knowledge-economy.html>

⁹ <https://www.nwo.nl/wotro-science-global-development>

¹⁰ <https://www.un-ihe.org/projects/community-resilience-through-rapid-prototyping-flood-proofing>

¹¹ https://ec.europa.eu/trustfund-syria-region/content/home_en

¹² [Orange Knowledge Programme – Quality Education for Refugees](https://www.knowledge-programme.org/)

diverse sectoren. Zo zijn bijvoorbeeld vrijwel alle Nederlandse AOCs¹³ actief in de aanpak van het wereldwijde voedselzekerheidsvraagstuk via capaciteitsopbouwprojecten¹⁴.

Aanbevelingen

Kennis is van blijvend belang. En kennis is de verbindende schakel binnen de Nederlandse ontwikkelingshulp- en handelsagenda en dient daarom een spilfunctie te vervullen. Ook is kennisamenwerking een cruciale voorwaarde voor het realiseren van de ambitie om Nederland blijvend te positioneren als leidende *kennis hub* in een wereldwijd kennisecosysteem. Om te kunnen kapitaliseren op de expertise die al in de Nederlandse ontwikkelingshulp, kennis en handel omsloten zit, is extra inzet wenselijk. Gezien de huidige wereldwijde uitdagingen op het gebied van onder andere gezondheid, vergaande digitalisering, (jeugd)werkgelegenheid en klimaatproblematiek is deze inzet ook noodzakelijk. Dit vraagt om:

1. Extra inzet van aanvullende en hiervoor benodigde ODA-middelen voor deze **gezamenlijke kennisagenda** voor landen in ontwikkeling en transitie (€ 250M per jaar), mits de activiteiten van de betreffende kennisinstellingen en hun partners een ontwikkelingsgericht oogmerk kennen. Omwille van de beoogde synergie dient deze inzet boven op de bestaande ODA-inzet te komen. Hierbij is een gecoördineerde kennisagenda per focusland en/of regio van belang. Een deel van deze extra middelen zal worden aangewend voor strategische en programmatische samenwerking met Nederlandse maatschappelijke organisaties en bedrijven. Voorgestelde intensivering kan gerealiseerd worden indien wordt besloten om als Nederland toe te werken c.q. te voldoen aan de internationaal afgesproken 0,7% BNI norm voor ontwikkelingssamenwerking.
2. Grensoverschrijdende mondiale uitdagingen doen een stevig beroep op het kennis- en innovatievermogen van Nederland. De ondertekenaars vragen om een **interdepartementale en gecoördineerde aanpak** op de inzet van Nederlandse kennis en expertise zodat beleid gevoed wordt vanuit onderzoek en expertise en interdepartementale beleidscoherentie wordt ondersteund. Dit vraagt om extra financiële inzet, mogelijk uit de intensivering zoals beschreven in punt één.
3. Continuering van bestaande programma's die gericht zijn op het bedienen van de bredere kennisagenda, lokale kennisontwikkeling voor landen in ontwikkeling en transitie. Hierbij denken we aan een **opvolger van het succesvolle Orange Knowledge Programme**. Met een opvolger van het Orange Knowledge Programme kan inhoudelijke vernieuwing plaatsvinden in een nieuw meerjarig kennisamenwerkingsprogramma in nauwe synergie met de private sector, het maatschappelijk middenveld en de strategische partnerschappen met een looptijd die verder gaat dan één kabinetsperiode. Voor aansluiting en daarmee het borgen van duurzame deelname is besluitvorming vereist **voor 1 juli 2021**.

Ondertekenaars en deelnemende kennisinstellingen roepen de onderhandelaars en fractiespecialisten op om de opgebouwde kennisinfrastructuur te behouden en Nederlandse kennis en expertise een nadrukkelijker rol te geven en zelfs expliciet toe te voegen aan een gemoderniseerd buitenlandbeleid.

¹³ Agrarische Opleidingscentra

¹⁴ [MBO scholen](#)

